

Tønder Kommune
Att. Guri Alm
Wegners Plads 2
6270 Tønder

15/5 -2018

HAM 4767

Afslutning udgravning af den resterende del af planområdet ved Rugmarken, Løgumkloster, Tønder Kommune.

Museum Sønderjylland, Arkæologi Haderslev, har nu afsluttet udgravningen af den østlige del af planområdet. Herefter bør planområdet kunne anvendes i overensstemmelse med lokalplanens bestemmelse uden risiko for at træffe på væsentlige jordfaste fortidsminder, som er beskyttet af museumslovens § 27.

Bygherre skal dog være opmærksom på, at hvis der under anlægsarbejdet alligevel påtræffes væsentlige jordfaste fortidsminder eller andre kulturhistoriske anlæg, skal arbejdet (jf. museumslovens § 27, lov nr. 473 af 7. juli 2001) omgående indstilles i det omfang, det berører fortidsmindet og Haderslev Museum adviseres.

Det kan oplyses, at skulle denne situation opstå, vil bygherre **ikke** skulle udrede udgifterne til en eventuel arkæologisk undersøgelse.

Bygherre skal desuden være opmærksom på, at bopladssporene fortsætter mod vest uden for planområdet. Mod øst fortsætter bopladssporene i den nordlige del af bebyggelsen ind på den nordvestlige del af Rugmarken 8, som allerede er bebygget. I den sydlige del af bebyggelsen fortsætter bebyggelsessporene ligeledes mod øst ind på Rugmarken 10 og 43, som også er bebyggede. Pladsens østlige afgrænsning befinder sig antagelig på de tre nævnte grunde.

Ved årets undersøgelse er et areal på ca. 5280 m² udgravet. Der er afdækket dele af tre gårdsanlæg med tilhørende hegn og sadeltagshegn, som er blevet omlagt adskillige gange. Bebyggelsen fremtræder ikke helt så struktureret mod øst som mod vest og er også dårligere bevaret. Der er desuden udgravet to grubehuse, adskillige jernudvindingsanlæg og enkelte mulige brønde.

Feltet er domineret af et enkelt større hus, som muligvis er blevet udvidet så det i slutfasen var mere end 45 m langt. Omkring det centrale indgangsparti i dette hus, var hustomten dækket af et tyndt kulturlag. Syd for huset fandtes to grubehuse. I det ene blev gjort et bemærkelsesværdigt fund. I grubehusets fyld lå et stort lerkar i skår. Da skårene blev gravet fri viste det sig, at der i karret lå en del brændte dyreknogler sammen med en flintøkse, som kan dateres til skovjægetid (7500-6000 f.Kr.). Fundet må opfattes som et værnefund, der har skullet beskytte gården og dem, der boede her, mod sygdom og ulykker.

I alt er der udgravet spor efter ni gårdsanlæg, som fordeler sig på to landsbyer, som nok har afløst hinanden. Landbyen mod nord er nok den yngste. Her har der antagelig været 4-5 gårde, som kan følges i 1-2 faser. Det er til denne fase grubehusene knytter. Dem er der fundet 9 af. I et af dem fandtes et større antal glasskår, som kan dateres til omkring 500 e.Kr. Nogle af grubehusene er anlagt oven i husene i den sydlige del af landsbyen. Her kan gårdene følges gennem tre faser. Antagelig har der været fire eller fem samtidige gårde. Dvs. at landsbyen har kun følges gennem en periode på 125-

150 år fra sidste halvdel af 300-tallet til begyndelsen af 500-tallet svarende til ældre germansk jernalder.

Fig. 1: Oversigt over det udgravede område i 2018 – i alt 5.280 m².

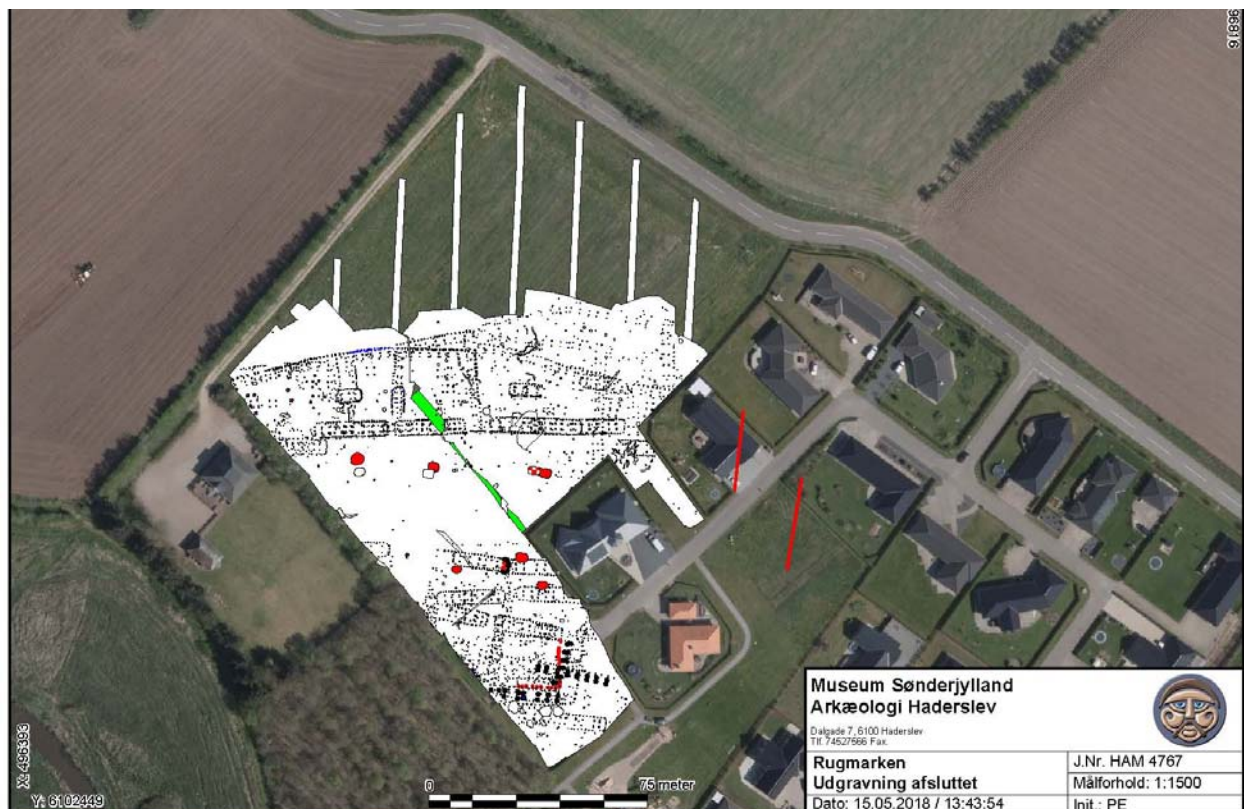

Fig. 2: Oversigt over det udgravede område 2014-18. De to søgegrøfter mod øst (røde) er fundtomme, hvilket viser, at bebyggelsen er afgrænset af det østlige sadeltagshegn.

Den yngste fase af bebyggelsen er meget mere struktureret end den ældre fase. Det har betydet, at gårdene nærmest blev anlagt på række i forlængelse af hinanden. Denne struktur kendes fra enkelte andre samtidige jyske pladser – især fra vestkysten. Muligvis har de familier, som boede i den slags landsbyer, haft en speciel status eller rolle i forhold til den generelle samfundsopbygning. De kunne f.eks. repræsentere ophøjede personers følgeskaber. Det er et af de spørgsmål, som mangler et svar, og måske kan undersøgelsen, når de naturvidenskabelige undersøgelser er gennemført, bidrage til at belyse problemstillingen.

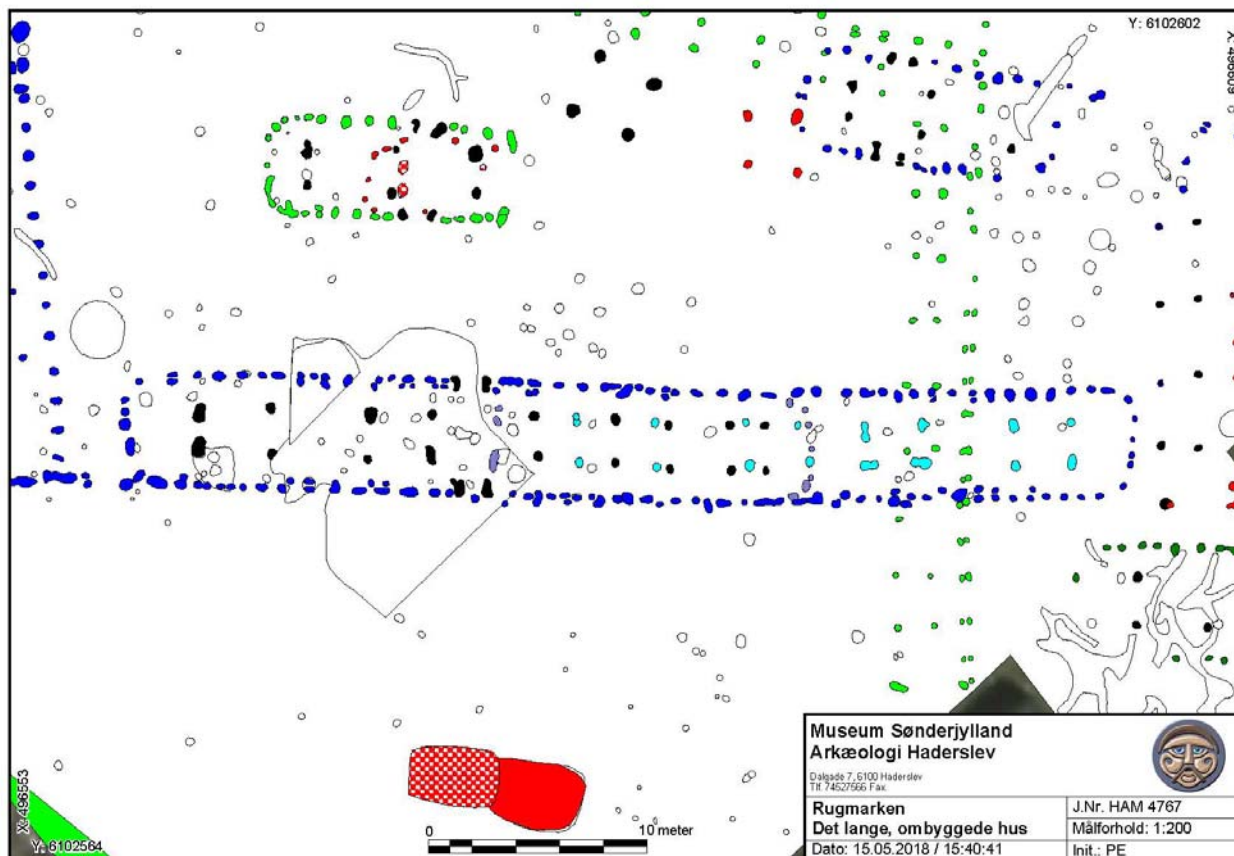

Fig. 3: Det lange hus som er forlænget og ombygget. Efter ombygning er længden 45 m. Oven for huset ses en lille halbygning i to faser. I forbindelse med ombygningen er det østlige sadeltagshegn flyttet mod øst. Det viser, at det er hele gårdsanlægget, som bliver udvidet.

Med venlig hilsen

PER ETHELBERG
MUSEUMSINSPEKTØR | Ph.D
ARKÆOLOGI
D +45 65 370 816
PERET@MSJ.DK